

Sygn. akt: I C 2407/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Bartłomiej Szkudlarek
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Teska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.

przeciwko B. G.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej B. G. na rzecz powoda (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G. kwotę 4.607,20zł (cztery tysiące sześćset siedem złotych i 20/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16.10.2015r. do dnia 31.12.2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanej B. G. na rzecz powoda (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G. kwotę 728,00zł (siedemset dwadzieścia osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu od uwzględnionej części powództwa.

I C 2407/15

UZASADNIENIE

I. *Stanowiska stron.*

W dniu 15 października 2015 roku powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko B. G. o zapłatę 16.209,54 zł.

Pełnomocnik powoda w uzasadnieniu pozwu wskazał, iż dochodzona pozwem wierzytelność wynika z umowy pożyczki, którą zawarła pozwana z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SMS Kredyt Sp. j. z siedzibą we W. w dniu 8 stycznia 2015 roku, a którą powód nabył w drodze umowy przelewu z dnia 23 stycznia 2015 roku. W piśmie procesowym z dnia 13 stycznia 2016 roku pełnomocnik wskazał, iż na dochodzoną pozwem kwotę składają

się: zaległa część kapitału w kwocie 4.825,97 zł, odsetki umowne w wysokości 158,31 zł, 3,71 zł odsetki karne, 95,87 zł odsetki karne z tytułu zwłoki w zapłacie poszczególnych rat oraz 162,46 zł z tytułu podjętych działań polubownych przed wytoczeniem powództwa jak również 10.963,22 zł tytułem opłaty przygotowawczej za udzielenie pożyczki.

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim, na mocy postanowienia z dnia 4 listopada 2015 roku.

Na terminie rozprawy dnia 26 kwietnia 2016 roku ze strony powodowej nikt się nie stawił.

Stawiła się pozwana, która kwestionowała powództwo co do wysokości.

II. Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.

W dniu 8 stycznia 2015 roku pozwana – B. G. – zawarła z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SMS Kredyt Sp. j. z siedzibą we W. umowę pożyczki. Wysokość udzielonej pożyczki wynosiła 5000 zł, natomiast łączne zobowiązanie do spłaty wynosiło 17.759,63 zł. Na dodatkową kwotę dochodzoną pozwem składały się: opłata przygotowawcza w wysokości 11.439,88 zł oraz opłata za czynności windykacyjne w kwocie 162,46 zł.

Pozwana spłaciła tylko dwie raty pożyczki w łącznej kwocie 740 zł.

(bezsporne)

III. Ocena roszczenia.

(A) Zasada odpowiedzialności

Powództwo nie mogło zostać uwzględnione w całości.

Nie ulega wątpliwości, że pozwana pożyczyła od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością SMS Kredyt Sp.j. z siedzibą we W. kwotę 5000 zł i spłaciła tylko dwie raty. Zasadne jest zatem uwzględnienie przez powoda kwoty 4.825,97 zł tytułem niespłaconego kapitału, odsetek umownych w wysokości 158,31 zł, odsetek karnych w wysokości 3,71 zł oraz odsetek karnych z tytułu zwłoki w zapłacie poszczególnych rat w kwocie 95,87 zł.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie gdy chodzi o kwoty z tytułu opłaty przygotowawczej za udzielenie pożyczki oraz opłat z tytułu czynności windykacyjnych. Co prawda zawarta przez strony umowa przewidywała tego rodzaju należności, ale w ocenie Sądu Rejonowego postanowienia umowy ich dotyczące nie wiążą pozwanej, a to na zasadzie art. 385¹ § 1 k.c.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Przepis art. 385¹ k.c. i art. 385² k.c. oraz 385³ k.c. określają materialnoprawne przesłanki ochrony konsumentów przed niedozwolonymi postanowieniami umownymi. Są one rozpatrywane bądź w ramach kontroli incydentalnej, a więc podczas rozpoznawania sprawy dotyczącej konkretnego stosunku obligacyjnego, ale także w ramach kontroli abstrakcyjnej prowadzonej zgodnie z zasadami przewidzianymi w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c. W przypadku kontroli incydentalnej, która polega na badaniu treści postanowień konkretnej umowy, gdy posłużono się wzorcem umowy, badanie to sprowadza się do analizy treści postanowień wzorca i może prowadzić do stwierdzenia bezskuteczności konkretnego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. W przypadku kontroli abstrakcyjnej (dokonuje jej Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) jej skutkiem może być wyeliminowanie w ogóle z obrotu postanowienia wzorca umownego, które zostaje wpisane do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Umieszczenie danej klauzuli w rejestrze ma ten skutek, że przedsiębiorca nie może się nim już

posługiwać. Przy czym Sąd Rejonowy stoi na stanowisku, że, ze względu na treść art. 479⁴³ k.p.c., który statuuje tzw. rozszerzoną prawomocność wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zakaz ów obejmuje nie tylko danego przedsiębiorcę, ale i wszystkich innych przedsiębiorców, którzy stosują wzorce umowne (por. uchwała Sądu Najwyższego z 13 lipca 2006 r., sygn. III SZP 3/06, MP (...) / s. 791-792), a nadto o tożsamości zakazanych klauzul można mówić nie tylko wówczas gdy mają one taką samą treść, ale również i wtedy gdy różnią się redakcyjnie ale ich sens jest tożsamy (por wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2007 r., I CSK 117/07).

Wspomniany już wielokrotnie art. 385¹ § 1 k.c., jako kryterium oceny decydującym o uznaniu danej klauzuli za niedozwoloną wprowadza kształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Mając na względzie powyższe Sąd Rejonowy dokonał kontroli postanowień zawartych we wzorcu umowy pożyczki pod kątem art. 385¹ k.c. i nast. Nie ulega przy tym wątpliwości, że pozwana jest w omawianym stosunku obligacyjnym konsumentem, a powód przedsiębiorcą stosującym wzorzec umowny. Bez wątpienia również postanowienia umowy dotyczące dodatkowej opłaty przygotowawczej nie zostały z pozwaną uzgodnione indywidualnie, jak również nie dotyczą głównych świadczeń stron w przypadku umowy pożyczki.

Należy podkreślić, iż zastrzeżenie tego rodzaju opłat w okolicznościach niniejszej sprawy jest w istocie próbą obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Dokonując analizy treści umowy, Sąd Rejonowy ustalił, że pożyczkodawca stosuje zabieg mnożenia dodatkowych opłat i prowizji, względnie podwyższa ich wysokość, pomimo, że formalnie ogranicza wysokość odsetek kapitałowych do poziomu zgodnego z treścią art. 359 § 2¹ k.c. Pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych poprzez zastosowanie zawyżonych opłat za administrowanie pożyczką, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości prowizji. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, taki zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Są to normalne koszty prowadzenia przedsiębiorstwa w zakresie usług rynku finansowego i jako takie muszą być brane pod uwagę przez przedsiębiorców w ogólnym rachunku ekonomicznym. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wyrażony w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie V ACa 622/14 (portal Orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Katowicach). Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd wyrażony w przytoczonym orzeczeniu, iż postanowienia umowne, wprowadzające obok odsetek maksymalnych wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych.

W tym miejscu należy podnieść, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [UOKIK] 20 kwietnia 2015 r. wydał decyzję nr (...), w której stwierdził, że (...) S.A. – inna firma pożyczkowa, lecz w części stosująca identyczne praktyki jak pierwotny wierzyciel w niniejszej sprawie, stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na

1. stosowaniu opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.),
2. stosowaniu dodatkowej opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.),
3. stosowaniu opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

Jednocześnie Prezes UOKIK nałożył na (...) S.A. obowiązek

Opisane klauzule umowne zostały uznane za niedozwolone.

Dodać należy, iż ewidentny charakter ukrytej lichwy w niniejszej sprawie wynika z tego, że kwota samej pożyczki stanowiła 5.000 zł, natomiast opłata operacyjna za udzielenie pożyczki wynosiła aż 11.439,88 zł, czyli ponad dwukrotnie więcej niż sama pożyczka.

Sąd uznał, że taka prowizja pełni funkcję ukrytych odsetek maksymalnych i w związku z tym niedopuszczalnym było zaliczenie wpłat pozwanej na poczet spłaty tych należności.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się także do opłat z tytułu podjętych działań windykacyjnych, czy jak to określił powód działań polubownych, w kwocie 162,46 zł – zdaniem Sądu zastrzeżenie tego rodzaju opłat w okolicznościach niniejszej sprawy jest w istocie ich zastrzeżeniem na wypadek niewywiązania się przez dłużnika ze świadczenia pieniężnego, tj. obowiązku terminowej spłaty pożyczki i jego umówionego oprocentowania. Tego rodzaju opłaty to nic innego jak ryczałtowo ujmowane odszkodowania, obejmujące naprawienie szkody polegającej na poniesieniu przez wierzyciela kosztów, jakie powstają po stronie pożyczkodawcy w związku z podejmowaniem czynności zmierzających do nakłonienia pożyczkobiorcy do spłaty zadłużenia bez wytaczania powództwa. Zastrzeżenie tego rodzaju opłat w swej istocie jest niczym innym jak zastrzeżeniem kar umownych na wypadek niewykonania bądź nienależytego wykonania świadczenia pieniężnego, co jest niedopuszczalne (art. 483 § 1 k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Jeszcze raz wymaga podkreślenia że tego rodzaju opłaty stanowią w rzeczywistości normalne koszty prowadzenia przedsiębiorstwa w zakresie usług rynku finansowego i jako takie muszą być brane pod uwagę przez przedsiębiorców w ogólnym rachunku ekonomicznym.

(B) Rozstrzygnięcie.

Dochodzone roszczenie podlegało uwzględnieniu w nieznaczej części.

Wobec powyższych rozważań kwoty wpłat dokonane przez pozwaną zostały zaliczone na rzecz spłaty kapitału. W tej sytuacji dochodzoną przez powoda kwotę 16.209,54 zł należało pomniejszyć o opłatę operacyjną w wysokości 11.439,88 zł a także kwotę 162,46 zł tytułem opłat za czynności windykacyjne – uznane za niedozwolone klauzule umowne. Pozostała kwota w wysokości 4.607,20 zł została przez Sąd zasądzona jako należna z tytułu zawartej umowy pożyczki na rzecz powoda. (16.209,54 zł - 11.439,88 zł - 162,46 zł = 4.607,20 zł).

Z powyższych względów Sąd w punkcie I wyroku uwzględnił powództwo co do kwoty 4.607,20 zł, natomiast w pozostałym zakresie powództwo oddalił (punkt II wyroku).

IV. **Odsetki**

Sąd orzekł o odsetkach na podstawie art. 481 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl § 2 tegoż artykułu w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2015 r. jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe, których wysokość określało rozporządzenie Rady Ministrów (art. 359 § 3 k.c.) Sąd zasądził od 16 października 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty w wysokości określonej na podstawie poprzedniego brzmienia Kodeksu cywilnego z uwagi na treść art. 56 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 9 listopada 2015 r.) stanowiącego, że do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. W związku z tym, że na mocy powołanej wyżej ustawy od 1 stycznia 2016 r. nastąpiła zmiana ustawy Kodeks cywilny w zakresie art. 359 k.c. oraz 481 k.c. i wprowadzono rozróżnienie na odsetki ustawowe oraz odsetki ustawowe za opóźnienie. Zmieniła się treść art. 481 § 2 k.c., w myśl którego, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki

ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Obecnie art. 481 § 2 k.c. nie odsyła do regulacji odsetek ustawowych zawartych w art. 359 k.c., a w konsekwencji wysokość odsetek ustawowych (1,5% + 3,5%) i ustawowych za opóźnienie (1,5 % + 5,5 %) są różne. Z uwagi na to Sąd zasądził od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty.

V. Koszty.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy – art. 98 k.p.c. Powołując się zaś na zasadę wyrażoną w przepisie art. 100 k.p.c. tj. stosunkowego rozdzielenia kosztów i uwzględniając fakt, iż powód wygrał proces w 28 % Sąd zasądził od pozwanego rzecz powoda 728 zł tytułem zwrotu kosztów procesu od uwzględnionej części powództwa

ZARZĄDZENIE

Odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.